

gedija; ko bodo ti oproščeni po Vseh svetih prišli v šolo, kaj naj stori učitelj, ki sedaj skuša vestno poučevati (kajti ostalim bo itak vse enako malo mar); če nadaljuje sedaj započeti pouk, mu sedanji oproščenci ne morejo slediti, zlasti, ker so že čez poletje bili oproščeni: šolo obiskujejo vsled dolgočasnja izgube vsako zanimanje. Tako se bo zabila zima, pride pomlad in nove oprostitev in kmalu zopet velike počitnice. Liberalni šolniki imenujejo to osnovno šolstvo; razsodni starši in mladino- in rodoljubi pa morajo to oslarijo označevati le kot iz demokratske trme izhajajoče zločinsko eksperimentiranje z našo deco, ki bo s svojo duševno zaostalostjo morala plačevati te eksperimente. A uverjeni smo, da pride čas, ko bo mladina sama to spoznala ter bo začela deliti zaslužene nagrade vsem tem nad narodove potrebe vzvišenim šolnikom in njih protiljudskim pomagačem! Pridel.

V naslednji, t. j. v 107. številki »Straže« pa se je ta katoliški vzor spravil nad nadučitelja in na učiteljico v Šmartnem pri Slov. Gradcu, proti katerima poziva starše in krajni šolski svet ter sramoti vse učiteljstvo kot Pribičevičeve hlapce in petoliznike, ki se naj odpravijo v Makedonijo.

»Stražina« pisava se docela strinja z Golečevim »Matičakovim soldatom«, ki mu je pokidal ves avtomobil, v kojem se vozi Golec po severnem delu Slovenije, bruhajoč iz sebe na učiteljstvo svojo ogabno vsebino.

Sramujemo se, da nekatere učiteljice in učitelji še vedno zahajajo v Cirilovo tiskarno in trgovino, kjer tiskajo za učiteljstvo toliko zasramovanja.

Obrambni vestnik nam kliče: »Ogibajmo se svojih sovražnikov!«

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništa UJU v Ljubljani.

† I. seja ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana dne 29. septembra 1923 v Ljubljani v Učiteljski tiskarni. — Navzoči: Dimnik Ivan, Dostal, Fegic, Gnus, Hren Jelenc, Močnik P., Potočnik. Namesto odsotnega odb. Lapajnet je navzoč odbor. nam. Vilko Rus.

I. Poverjenik Jelenc otvori I. sejo na pokrajinski skupščini novo sestavljenega ožjega sosveta za bodočo poslovno dobo in pričakuje, da bo z novo sestavo prišlo tudi novo življenje v to korporacijo.

II. Dopsis. I. Dopsis obmejnega odseka UJU (načelnik P. Močnik) radi prepovedi okrajnim šolskim svetom, da bi nastavljali na novo učit. abituriente radi nedostatnega proračuna. Dopsis opozarja, da so s to odredbo ravno obmejni kraji najbolj prizadeti. — O predmetu se razvije obširna debata. Navzoča zastopnika v višjem šolskem svetu Jelenc in Gnus potrđita, da je resnica, da je od vseh, kolikor jih je absolviralo letos (okrog 260), namješčenih do sedaj šele 70 in to večinoma samo moški absolventi, ker ni bilo kritja v proračunu in ga tudi v bližnji bodočnosti ni pričakovati. — Tov. Rus omenja, da pademo v šolstvu najmanj za 20 let nazaj, ako ostane pri tej odredbi. Opozarja na konferenco nadzornikov. Sedaj ni kredita niti za one, ki so jih nastavljali okrajni šolski nadzorniki po navodilih višjega šolskega sveta. Pomožno učiteljstvo je bilo odpuščeno, dasiravno se je reklo, da ne bodo odpuščeni oni, ki gredo jeseni k izpitu. Obrača se na poverjeništvu, da ukrene potrebno. — Tov. Gnus smatra za izključeno, da bi se dalo kaj ukreniti, predno bo proračun sprejet. Privatna učiteljica naj se ukinejo. Ponočno prihaja s tem predlogom. Za Slovenijo popolnoma zadostujejo državna učiteljstva v Ljubljani in v Mariboru. — Tov. Jelenc opozarja, da se do Novega leta ne bo dalo ničesar ukreniti, ker so dvanajstinke sprejete, predlog se bo pa ponovil. — Tov. Rus naroča zastopnikoma v višjem šolskem svetu, naj vprašata, kakšna usoda je zadela predlog glede ukinjenja zasebnih učiteljic. — Tov. Potočnik opozarja na novi redni proračun. — Tov. Hren govori o preliberalni dobi, ko se je splošno odpravil celibat za učiteljice in je za to, naj bi se omejil tudi v bodoče na zakon z uradniki učitelji. Pri nameščenjih naj se pa gleda v prvi vrsti na učiteljske hčere. — Tov. Gnus se pridruže temu izvajanjem, kriva je res takratna naredba. — Tovariš Močnik je za to, naj višji šolski svet tako nadprodukcijo javno številčno publicira. V šolskem zakonu naj bo pa točno

izraženo, s kom se sme učiteljica poročiti. — Tov. poverjenik opozarja, da se pride k stvari, kaj je ukreniti. Smatra, da se je obrniti na glavni odbor UJU, ki naj ukrene, da pride potrebna vsota res v proračun. Za to se pa morajo dobiti potrebni podatki glede zahtevanih vsot in kreditov pri oddelku za prosveto oziroma pri višjem šolskem svetu.

2. Prečita se dopis UJU poverjeništvu Sarajevo, ki želi vzorec pravil oziroma poslovnika našega poverjeništa. Tej želji se je že ustreglo in se je poslal I. zvezek stanovsko-strokovne knjižnice. Omenjeno poverjeništvu se zajedno zahvaljuje za bratski in tovariški sprejem v času kongresa UJU v Ljubljani, kar se vzame na znanje.

3. Dopsis kočevskega učit. društva, ki na odborovi seji 16. julija t. l. izreka zaupniku svojemu predsedniku ravnatelju A. Merviču in njegove demisije, ki jo je podal »radi nesporazumljenja z glavnimi funkcionarji UJU poverj. Ljubljana in radi njegovega nastopa proti zavlačevanju dnevne politike v stanovska poročila skupščine,« ne vzame na znanje.

Glede na ta dopis izjavlja poverjenik Jelenc, da na skupščini v Ptujju ni padla nobena politična beseda. Dopsis kočevskega društva se nanaša na Orjuno, ki pa nikakor ni politična, temveč nacionalna organizacija. Opozarja na glasilu Orjune, ki brezobzirno napada katerokoli politično stranko in njene pristaše, kjerkoli se greši proti narodni in državni misli.

Tov. Potočnik govori za nacionalno idejo in pozdravlja vsak propagandni nastop za Orjuno. V tem smislu se popolnoma strinja s tajniškim poročilom v Ptujju.

Tov. Hren ima glede Orjune pomisleke, posebno kar se tiče Maribora, kjer posamezni Orjunaši ne nastopajo pravilno. — Navzoči člani mu ugovarjajo, češ, da zaradi netaktnosti in nerodnega nastopa posameznih še nikakor ni obojati cele organizacije. Orjuno je pa smatrati tako nepolitično organizacijo kot Sokola.

Tov. Gnus govori za Orjuno in smatra za popolnoma pravilno, da učiteljstvo sodeluje pri tej inštituciji, ki je za razvoj narodne misli velike važnosti; v tem pogledu popolnoma soglašajo z izvajanji tov. tajnika na ptujski skupščini. On smatra, da je dopis tudi formalno pogrešen in se čudi, kako je mogel društveni predsednik podpisati dopis, kjer nastopa v lastni zadevi kot poročevalec, obtožitelj in sodnik. Moral bi biti mesto njega podpisani podpredsednik ali kak drug odbornik. Nastop za Orjuno je bil popolnoma na mestu ravno v Ptujju.

Tov. Dimnik Ivan poroča v zvezi s tem dopisom, da je izšel v »Učit. Listu«, glasilu učit. organizacije v Juljski Benečiji, dopis iz Slovenije, kjer dopisnik »Argus« napada vodstvo naše organizacije, da je vodilo volitve na ptujski skupščini pristransko, da je vodstvo strankarsko politično, da je bilo poročilo v listih o tej skupščini strankarsko zavito itd. Kot urednik lista odločno protestira proti trditvi, da bi napisal netočno poročilo o skupščini, o čemur se je vsakdo lahko sam prepričal, enako glede volitev.

Tov. Dostal obžaluje, da daje bratska organizacija v Primorju prostora takim hujskajočim člankom v svojem glasilu. Tako postopanje ne more okrepiti medsebojnih dobrih vezi in tovariškega razmerja.

Tov. poverjenik konstatira, da so se izvršile volitve popolnoma pravilno in nepristransko, brez vsakega vpliva od strani vodstva, ki ni na noben način vplivalo in tudi ni postavilo nobene kandidatne liste.

Sklene se podati v tej zadevi »Učit. Listu« pojasnilo.

4. Konsulat Československe Republike u Lublani pošilja dopis z zahvalo naši organizaciji za gostoljubnost, trud in požrtvovalnost o priliki obiska slovaškega učiteljstva v Ljubljani.

5. Čitaonica Belo polje v Sandžaku se priporoča za prispevke bodisi v gotovini ali s pošiljatvo knjig. Ker organizacija nima v take svrhe lastnih sredstev, se odstopi prošnja priporočilno upravnemu svetu Učit. tiskarne.

6. Tov. Dimnik Ivan poroča podrobno o dopisu na Učit. tiskarno radi izdajanja knjižnice »Šolski oder«, nadalje o dobrem uspehu glede poziva avtorjem, ki so se odzvali v obilnem številu.

III. Predlogi sprejeti na skupščini v Ptujju, se podrobno pretresajo in določijo inštanca, kamor jih je dostaviti.

IV. Blagajniško poročilo o kongresu. — Tov. Fegic poroča o finančnem izidu II. kongresa UJU. Ra-

čuni so sedaj sklenjeni in jih bo pregledal likvidator tov. Vendelin Sadar, ki je bil kot tak izvoljen v kongresni odbor. Računski zaključek izkazuje večji primanjkljaj, ki se bo skušal kriti iz lastnih sredstev.

V. Predlogi in nasveti. — 1. Tov. Dimnik Ivan poroča o Učiteljskem Koledarju, ki ga bo izdal glavni odbor UJU. Redakcija slovenskega dela je poverjena njemu. Koledar bo obsegal šolski, pedagoški in organizacijski ustroj vseh pokrajin naše države. Tiskal se bo v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Cena mu je določena na 20 Dm. Ker je to prvi koledar te vrste v naši državi in bo vsebina zelo zanimiva in mnogovrstna, prihaja s pozivom, da se naroči nanj vsak organ. član. — 2. Tov. Potočnik omenja, da se po časopisnih poročilih snuje nov zakon o draginjskih dokladah. Paziti je, da se obstoječe draginjske doklade ne skrčijo. Glavni odbor imej brigo, da ostanejo v polnem obsegu, da bodoče pa naj bodo gibljive, t. j. naj se avtomatično zvišajo z rastočo draginjo oziroma znižajo z event. padajočimi dnevnimi cenami. Glavni odbor UJU v Beogradu naj tudi pazi, da se odpravi krivična določba polovičnih dnevnih z drž. uradniki poročenih učiteljic. — 3. Tov. Močnik opozarja na določbo pragmatike glede štetja službene dobe 8 mesecev za 12. Ta določba mora na vsak način veljati tudi za Mežiško dolino kot za vse obmejne kraje. Dalje omenja glede šolskih zemljišč, kakršna določba je tudi v načrtu šolskega zakona in pa § 100. pragmatike, ki je radi pretirane omejitve skupnega službovanja v sorodstvu, naravnost drakonična. — 4. Tov. Hren vprašuje, kaj je s Škuljevim predlogom na ptujski skupščini v zadevi socialnega zavarovanja. Tov. Jelenc mu odgovarja, da je bil na skupščini izvoljen samostojen odsek izven organizacije, dosej pa še ni bilo slišati, če in kake korake je storil.

+pov. Blagajnike učiteljskih društev prosimo, da označijo pošiljke za II. stanov. strok. knjižnico na položnici z nadpisom »Tiskovni sklad«. — Blagajnik.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= TRŽIŠKI KROŽEK zboruje v soboto, 10. novembra ob pol 10. uri v Mokronogu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Razprava o »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda« (Miroslav Zor). 3. Učitelj v šoli in izven šole — referat z ozirom na Žgečovo brošuro (Vlado Rojec). 4. Predložitev računa za Klanškov nagrobni spomenik. 5. Slučajnosti. Vse one tovariše(ice), ki še do sedaj niso izročili predsedstvu dogovorjene vsote za Klanškov spomenik, naprošamo, da to čimprej, oziroma vsaj do zborovanja store.

= RADOVLJIŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje dne 22. oktobra, ponedeljek ob 2. uri popoldne na Jesenicah.

= UČITELJSKO DRUŠTVO LITIJSKEGA OKRAJA zboruje v Ljubljani dne 3. novembra 1923 na I. mestni deški osnovni šoli točno ob pol 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor in poročilo predsednika o dr. Žgečevi brošuri; 2. referati: a) »Pokrajinska skupščina v Ptujju«, poroča J. Čuček-Kleinmayerjeva, b) »Utis iz učiteljskega kongresa v Ljubljani«, poroča Josip Vrbič, c) »Iz mojega ujetništva« z ozirom na razmere in težave ljudskošolskega učiteljstva v Rusiji ob preobrtu, poroča I. Gabrovšek; 3. prosti predlogi in event. resolucije; 4. slučajnosti; 5. ugotovitev članstva. — Ob tej priliki naj vsi zamudniki blagovolijo zanesljivo poravnati svoje zaostanke na članarini! Novinci našega okraja dobrodošli! — Odbor.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO je zborovalo dne 2. t. m. v Mariboru. Navzočih tri četrtine članov. Poročali so tov. Tomažič o skupščini v Ptujju, tov. Klemenčič o kongresu v Ljubljani in tov. Alt o novi službeni pragmatiki.

Sprejele so se resolucije: a) za finančno kritje učiteljskih mest ter za ostale funkcijske doklade šolskih voditeljev; b) da se pri nastavljanju ozira v prvi vrsti na učiteljske rodbine ter se daje prednost absolventkam državnih učiteljic; c) da se skuša doseči znižanje cen nekaterim ljudskošolskim čitankam; č) da se skuša združiti slovenske in srbohrvaške čitanke v eno čitanko, kar bi po-

sebno na srednji stopnji bilo povsem mogoče; d) da se protestira proti temu, da višji šolski svet stavi v zaledje delavno obmejno učiteljstvo na ljubo došlim učiteljem onstran Save.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ. Na povabilo Učiteljskega društva za Kočevski okraj je zborovalo dne 6. oktobra t. l. v Ribnici vse učiteljstvo kočevskega okraja. Povod skupnemu zborovanju je bila točka: Socialna ustanova učiteljstva Slovenije, o kateri je referiral tov. Fr. Ločniškar na podlagi poročila tov. F. Škulja na skupščini v Ptujju. Predlogom tov. Ločniškarja so se pridružila vsa tri društva kočevskega okraja. Razveseljivo dejstvo je, da se je udeležilo zborovanja učiteljstvo vseh treh organizacij in dokazalo s tem svojo stanovsko zavednost v velevažnih gospodarskih vprašanjih. Sklenjeno je bilo, da izbere vsako društvo iz svoje srede zastopnika, ki potem skupno z osrednjim odborom razmišljajo o S. U. S-u in ukrepanje potrebno, da se ideja oživotvori.

Ferj. Savez. Pri skupnem zborovanju je bil izvoljen tudi tov. Alfonz Završnik za predsednika F. S. mesto tov. S. Mrovljeta, ki je odšel v Črnomelj. Drugi odborniki so ostali. Vsa vprašanja, tičočna se F. S. je odsedaj naslavljal na tov. A. Završnika, Ribnica, Dol.

Protest proti Italiji. Z ozirom na zadnjo odredbo italijanske vlade glede slovenskega šolstva je bila po izvajanjih tov. A. Merviča, ravnatelja meščanske šole sprejeta resolucija, katero odposljejo vsa tri društva na pristojna mesta.

Po sprejetju resolucije so zborovala društva zase.

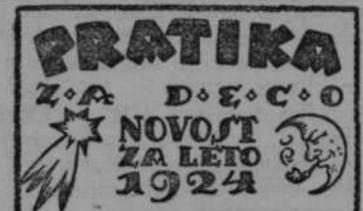
Pokrajinska skupščina. Pri našem zborovanju je poročal o skupščini v Ptujju in o kongresu v Ljubljani tov. ravnatelj A. Mervič. Poročilo je bilo vzeto na znanje, delegatoma pa je bila izrečena za njih moški nastop soglasno zaupnica vseh članov.

Dr. Žgečeva brošura. Pod raznim je poročal tov. Fr. Ločniškar o dr. Žgečevi razpravi: Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda, priporočajoč knjigo, kot najboljšo sodobno delo o vzgoji, vsem učiteljstvu v nakup in temeljito preštudiranje. S svojim globoko zamišljenim izvajanjem nam je odkril tovariš vrline dela in vse globine problemov, ki pretresajo svet v gospodarskem in moralnem oziru.

Po raznih debatah je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnje zborovanje spomladi v Sodražici. Ob sklepu priporoča tovariš predsednik kakor tudi tov. Dore Betriani, naj se člani društva v vseh stanovskih zadevah obračajo direktno na nju kot zastopnika v okrajnem šolskem svetu. Le tako je mogoče zastopati stanovske zadeve posameznika z uspehom.

Na vse člane pa apelira društvena blagajničarka, da izpolnjujejo točneje svoje obveznosti, da ne bo radi zastankov plačil nepotrebne razburjenja in zamer. Novinci in člani UJU iz drugih okrajev naj se javijo predsedstvu. Za Slovensko Šolsko Matico naj zavlada večje zanimanje kot doslej, vsaj je to edina naša pedagoška in znanstvena ustanova, ki zasluzi vsestranske podpore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

ŽIKO

Pokusite - - - - - ŽIKO - - in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Popolnoma nado-mešča pravo kavo, zato je tudi najcenejša. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Prijatelji nekdanje Vydrovke jo lahko naroče tudi direktno po povzetju najmanj 5 kg. Prazarna »Žika«, d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

... Pošljite nemudoma zopet 5 kg Žike. Ker je kuhinja par dni brez nje, je vse narobe. M. P. Bled, 27. 7. 1923.

... Žike smo se tako privadili, da ne potrebujemo nobene druge kave ... F. H. naduč. Svečina, 2. 5. 1923.

... Žika je res takšna, kakor je bila svoj čas Vydrovka, zato mi pošljite zopet 5 kg ... I.S. Rečica, 3. 6. 1923.

